

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Οι τεχνολογικές εξελίξεις που άλλαξαν την καθημερινότητα των Ελλήνων τη δεκαετία του '10

Το κείμενο αποτελεί απόσπασμα από άρθρο του Δημήτρη Μάλλα, που δημοσιεύτηκε στο www.cnn.gr στις 30 Δεκεμβρίου του 2019 και ανακτήθηκε στις 6/10/2021.

Η δεκαετία του '10 (2010 – 2019) ήταν αυτή που έφερε στο προσκήνιο τις ψηφιακές τεχνολογίες αλλά και την «περίφημη» πλέον 4^η βιομηχανική επανάσταση. Παράλληλα, όμως, ήταν και μία δεκαετία όπου ακόμη και οι Έλληνες - παρά την οικονομική κρίση - άρχισαν να κάνουν εκτενή χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών. Τα ποσοστά διείσδυσης του Διαδικτύου και των smartphones, ειδικά στις ηλικίες έως 45 ετών, κινούνται σε επίπεδα άνω του 90%, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι ιδιαίτερα δημοφιλή και γενικότερα οι ψηφιακές τεχνολογίες αποτελούν βασικό κομμάτι της καθημερινότητάς μας. Ποιες ήταν όμως οι τεχνολογικές εξελίξεις εκείνες που επηρέασαν περισσότερο από οτιδήποτε άλλο την καθημερινότητα των Ελλήνων πολιτών;

Αρχικά, θα πρέπει να ξεκινήσουμε με το **smartphone**, και γενικότερα τις φορητές υπολογιστικές συσκευές, στις οποίες πρέπει να περιλάβουμε και τα **tablets**, τα οποία στα μέσα της τρέχουσας δεκαετίας ήταν ιδιαίτερα δημοφιλή. Απλά, τώρα η «μεγέθυνση» των οθονών των smartphones έχει ως αποτέλεσμα τα tablets να μην είναι απαραίτητα. Σε κάθε περίπτωση, οι φορητές συσκευές και ειδικά τα smartphones, άλλαξαν άρδην την καθημερινότητα των Ελλήνων, οι οποίοι περνούν περισσότερες από 2 ώρες ημερησίως μπροστά στην οθόνη του «έξυπνου» κινητού τηλεφώνου τους. Και χρησιμοποιούν το smartphone κυριολεκτικά για τα πάντα: για να ενημερωθούν, για να ψυχαγωγηθούν, για να μπουν στα social media, για να δουν ταινίες, για να ακούσουν μουσική, για να κλείσουν εισιτήρια για τον κινηματογράφο ή το θέατρο, για να παραγγείλουν φαγητό ή ταξί, ακόμη και για να κλείσουν ξαπλώστρα στην παραλία!

Οι εφαρμογές και οι υπηρεσίες ή απλά τα apps που έκαναν την εμφάνισή τους τη συγκεκριμένη δεκαετία άλλαξαν κυριολεκτικά τον τρόπο με τον οποίο κάνουμε διάφορα πράγματα στην καθημερινότητά μας. Πλέον, δεν χρησιμοποιούμε χάρτες, αλλά το Google Maps, αγοράζουμε εισιτήρια για τα ταξίδια μας online, κλείνουμε δωμάτια μέσω Διαδικτύου, παραγγέλνουμε φαγητό μέσα από διάφορα apps που είναι διαθέσιμα και

γενικότερα περνούμε πολλές ώρες online. Επιπλέον, το ηλεκτρονικό εμπόριο άρχισε να παρουσιάζει εντυπωσιακή άνοδο και να έχει φθάσει πλέον να αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό κομμάτι των πωλήσεων λιανικής αλλά και χονδρικής με το Διαδίκτυο να αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κανάλια διανομής για τις επιχειρήσεις. Συν ότι πλέον υπάρχουν επιχειρήσεις που έχουν το Διαδίκτυο ως αποκλειστικό κανάλι για τις πωλήσεις τους.

Ένας λόγος που περνούμε πολλές ώρες online είναι και οι υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης (social media), οι οποίες τη δεκαετία του '10 έγιναν ιδιαίτερα δημοφιλείς στην Ελλάδα. Είναι μάλλον είδηση να βρεις Έλληνα που να μην έχει λογαριασμό στο Facebook, το οποίο πλέον είναι ιδιαίτερα δημοφιλές και στις μεγαλύτερες ηλικίες, σε σημείο μάλιστα που οι νεαρές ηλικίες να το αποφεύγουν και να χρησιμοποιούν περισσότερο το Instagram. Το Twitter ήταν ιδιαίτερα δημοφιλές πριν από μερικά χρόνια και έφθασε στο σημείο να αποτελέσει και πεδίο πολιτικής αντιπαράθεσης αν και πλέον η δημοτικότητά του έχει πέσει. Γενικότερα, πάντως, τα social media χρησιμοποιήθηκαν εκτενώς στο χώρο της πολιτικής τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό σε σημείο που οι έννοιες των trolls και των fake news να μην είναι πλέον άγνωστες στο ευρύ κοινό.

Μία άλλη εξέλιξη που άλλαξε την καθημερινότητά μας και στην Ελλάδα ήταν οι εφαρμογές άμεσων μηνυμάτων (instant messaging). Η δημοτικότητα των σύντομων γραπτών μηνυμάτων (SMS) έχει μειωθεί σημαντικά, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι έχει περιοριστεί η γραπτή επικοινωνία (texting). Απλά, οι Έλληνες προτιμούν να μιλούν μέσω του Facebook Messenger, του Viber και του Whats App, που είναι οι τρεις πιο δημοφιλείς υπηρεσίες τέτοιων μηνυμάτων. Η δυνατότητα να επικοινωνείς δωρεάν -αρκεί να έχεις πρόσβαση στο Διαδίκτυο- άλλαξε αρκετές συνήθειες των Ελλήνων, ενώ είναι ενδιαφέρον ότι το Whats App και το Viber χρησιμοποιούνται αρκετά και για φωνητική επικοινωνία κυρίως με ανθρώπους που είναι εκτός Ελλάδας καθώς το κόστος της επικοινωνίας κινείται σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα.

A3. (μονάδες 25)

Ποια από τις νέες τεχνολογίες που παρουσιάζονται στο κείμενο θεωρείς ότι έχει επηρεάσει την καθημερινότητά σου σε μεγαλύτερο βαθμό; Ποια θεωρείς ότι είναι τα οφέλη που αποκομίζεις από αυτήν και ποιοι οι πιθανοί κίνδυνοι; Να εκθέσεις τις σκέψεις σου σε 200-250 λέξεις σε επιστολή που στέλνεις σε φίλο/η σου με αφορμή το παραπάνω κείμενο που διάβασες και σου προκάλεσε εντύπωση.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΓΙΑΝΝΗΣ ΞΑΝΘΟΥΛΗΣ (1947 -)

[Τα καλοκαίρια στο χωριό]

Το απόσπασμα είναι από το βιβλίο του Γιάννη Ξανθούλη: «Την Κυριακή έχουμε γάμο» (Εκδόσεις Διόπτρα, 2015) και παρουσιάζει τις καλοκαιρινές αναμνήσεις του ήρωα Ιορδάνη από την παιδική του ηλικία στο χωριό Μακρινή.

Ο Ιορδάνης όμως δεν ξέχασε ποτέ αυτούς τους καλοκαιρινούς φίλους που έτρωγαν τις καταλήξεις των λέξεων, σύμφωνα με το τοπικό γλωσσικό ιδίωμα. Μαζί τους είχε μάθει να περπατά ξυπόλυτος στους χωμάτινους δρόμους, χωρίς να πτοείται από τα τριβόλια που χώνονταν στα πέλματά του. Είδε τους μεγαλύτερους να σκοτώνουν οχιές κι εξασκήθηκε να κλέβει ζουμερά σύκα, χωρίς να πολυνοιάζεται για το γάλα τους που, όπου έσταζε στα χέρια του, του προξενούσε φαγούρα και σήκωνε φουσκάλες που πονούσαν. Ατρόμητοι φίλοι, που ορκίζονταν να μη μαρτυρήσουν ποτέ τα μυστικά που αντάλλασαν μεταξύ τους και αφορούσαν συνήθως άλλα μυστικά, κλεμμένα από τον δυσανάγνωστο κόσμο των μεγάλων. [...]

Θάλασσες, φύκια περιπλανώμενα από κύμα σε κύμα, φωνές αξεδιάλυτες, μπλεγμένες με αεράκι καλοκαιρινό και τσιτσιρίσμα λαδιού σε τηγάνι με αφρόψαρα και καλαμαράκια, αντικατοπτρισμοί βράχων με πόδια αχινού και πεταλίδας, σύννεφα σαν γιγάντια χρυσάνθεμα... Ώρες συμπυκνωμένες σε μία και μόνο στιγμή παρήλαυαν απαντωτά σε όνειρα – αστραπή. Στη μέση όλων αυτών ο Ιορδάνης, ηλιοκαμένος, με αλάτια στα φρύδια και τα μαλλιά, άμμο στο μέσα μέρος των νυχιών και τα πόδια χαραγμένα από τα κελύφη – λεπίδες των μυδιών, χωρίς να του περνά καν από τον νου ότι ζωή είναι μονάχα είναι «τώρα» και τίποτ' άλλο. [...]

Οι δρόμοι είχαν χώμα, αλλά από τα πολύ παλιά χρόνια στη Μακρινή περίσσευαν οι πέτρες, γι' αυτό και το αγαπημένο παιχνίδι ήταν ο πετροπόλεμος. Άπειρες μάχες με πέτρες δόθηκαν και από μικρούς και από μεγάλους στους δρόμους της. Αποτέλεσμα, να μην υπάρχει κεφάλι ασημάδευτο, χώρια πέντε μονόφθαλμοι, θύματα του πετροπόλεμου. [...]

Για τον Ιορδάνη, ο πετροπόλεμος, αν και δεν γινόταν με το παλιό μένος, αποτελούσε μεγάλη ατραξιόν. Από την προηγούμενη φορά, μάλιστα, του είχαν μείνει σημάδια. Πιτσιρικός τότε, πολέμησε πετροβολώντας, νίκησε, ηττήθηκε και απέκτησε επαξίως δυο παράσημα στο πίσω μέρος του κεφαλιού του.

B3. (μονάδες 25)

Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Ο ήρωας έζησε τα παιδικά του χρόνια μια εποχή κατά την οποία η τεχνολογία δεν είχε εισβάλει στη ζωή του ανθρώπου. Ποιο παιχνίδι – δραστηριότητα της εποχής εκείνης σου έκανε μεγαλύτερη εντύπωση και γιατί;

ή

2. Να γράψεις μια σελίδα από το προσωπικό σου ημερολόγιο στην οποία θα περιγράφεις πώς πέρασες το φετινό σου καλοκαίρι παρέα με τους φίλους σου. Μπορείς να ξεκινήσεις έτσι: «Δε θα ξεχάσω ποτέ τους καλοκαιρινούς μου φίλους, μαζί τους...»

Μονάδες 25